

ROMÂNIA ÎN 2030

Perspective, Provocări, Oportunități

Coordonatori:

Antonia Colibășanu
și
George Scutaru

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2025

CUPRINS

Introducere

Ionel Nițu, George Scutaru 7

Cum se schimbă lumea și ce înseamnă asta pentru noi?

Arhitectura securității europene în perspectiva încheierii războiului din Ucraina

Amb. Sergiu Celac 13

Moscova nu crede în lacrimi!

George Scutaru 21

Răsturnarea cosmosului în haos

Vlad Nistor 33

Uniunea Europeană în 2030

Leonard Orban 41

Cui i-e frică de (contra)revoluția americană?

Dan Dungaciu 53

Tendențe geopolitice în era inteligenței artificiale și a tehnologiilor disruptive

Amb. Sorin Dumitru Ducaru 67

Singurătatea este scumpă

Alexandra Gătej 79

Care sunt provocările militare ale viitorului și cum pregătim România să le facă față?

PERSPECTIVE PENTRU STABILITATEA NUCLEARĂ STRATEGICĂ Implicații pentru Postura de Descurajare și Apărare Nord-Atlantică

General-maior (r.) Paul Hurmuz 97

România 2030 – Priorități strategice în domeniul apărării naționale <i>General-locotenent (r.) Vasile TOADER</i>	109
Evoluția Marinelor Militare după anul 2030 – perspective și provocări pentru Forțele Navale ale României <i>Cam. Fl (rtr) dr. Sorin LEARSCHI</i>	123
Transparentizarea Mării Negre: Securitate, Energie și Competiție în 2030 <i>Sergiu Mitrescu, Col. (rez.) Mihai Știr</i>	135
 Inteligența artificială, educația și adevărul: Ce mai înseamnă securitate în 2030?	
Rolul educației și al economiei în arhitectura de securitate contemporană <i>Marilen Pirtea</i>	145
Cât de reală mai poate fi realitatea în epoca Inteligenței Artificiale? <i>Alina Bârgăoanu</i>	161
Considerații și previziuni privind accelerarea dezvoltărilor Inteligenței artificiale (IA) și impactul acesteia asupra societății – tendințe și provocări <i>General-maior (r.) Mihai Burlacu</i>	171
Despre necesitatea (sau nu) a reglementării conținutului digital în spațiul european <i>Ileana Rotaru</i>	191
Picioarele lungi și superbe ale mistificării <i>Mihaela Nicola</i>	203
Cuvânt de Încheiere <i>Antonia Colibășanu</i>	213

**Cum se schimbă lumea și ce
înseamnă asta pentru noi?**

ARHITECTURA SECURITĂȚII EUROPENE ÎN PERSPECTIVA ÎNCHEIERII RĂZBOIULUI DIN UCRAINA

Amb. Sergiu Celac*

Într-un fel sau altul, tragicul război din Ucraina dezlănțuit de agresiunea flagrantă și neprovocată a Federației Ruse va lua sfârșit... sau va intra în pauză. Acest eseu își propune să exploreze câteva scenarii ipotetice dar plauzibile ale fazei finale a procesului de pace la un orizont de aproximativ zece ani, mergând dincolo de așteptările legate de negocierile dificile și complexe aflate acum în plină desfășurare. Nu este vorba de o extrapolare a tendințelor actuale ci mai degrabă de o încercare de a imagina o varietate de rezultate posibile, fără a atribui niveluri de probabilitate pentru fiecare dintre ele. În mod inevitabil, parcursul va fi plin de devieri și hârtoape iar unele învățăminte ale istoriei sau precedente politice s-ar putea să nu fie aplicabile, dar premisa de lucru este că, până la urmă, se va zămisli ceva de natura unei arhitecturi de securitate pentru Europa sau implicând Europa. Nu este neapărat nevoie să clădim o nouă organizație, poate că formatul va aduce mai mult a tratat bilateral sau multilateral, poate că vom avea o serie de tratate, poate că vor crea obligații juridice, poate nu.

Una dintre chestiunile de lămurit privește **geografia** proiectului european de securitate: Care ar fi

* Ambasadorul Sergiu Celac este Președinte de Onoare al New Strategy Center și fost ministru al Afacerilor Externe.

principalii deținători de acțiuni la această întreprindere și cum se va înscrie Europa în dispozitivul global de putere?

- Un format mai larg general-european care să cuprindă toți membrii Organizației de Securitate și Cooperare în Europa – OSCE (57 de state, incluzând Europa continentală, Caucazul, Asia Centrală și America de Nord). Deși OSCE are statutul unei organizații regionale în baza Capitolului VIII al Cartei ONU și deține o structură instituțională completă (secretariat internațional permanent, adunare parlamentară, consiliu de afaceri, grupuri de experți și alte foruri funcționale), performanța sa efectivă a fost modestă în cei 50 de ani de existență, în special din cauza veto-urilor opuse de Rusia pe subiectele de substanță, mai ale cele referitoare la securitatea internațională.
- O versiune ușor lărgită a Uniunii Europene (plus Ucraina, Republica Moldova, state încă aspirante la UE din Balcanii de Vest și Caucazul de Sud) având o pondere geopolitică sporită și o capacitate defensivă și de descurajare respectabilă într-un strâns parteneriat de securitate cu NATO, Statele Unite, Marea Britania, Canada, Turkiye și alți membri ai Alianței bazat pe valori comune și convergența de interese.
- O nouă organizație de securitate regională. După multe încercări nereușite de a promova ideea unui sistem cuprinzător de securitate europeană, acțiunea individuală a statelor se concentrează pentru început în principal pe gestionarea crizelor și intervenții ad-hoc. Într-un context internațional fragmentat și volatil abordarea sfidărilor din sfera securității regionale se face prin aranjamente punctuale, bilaterale sau subregionale pe teme precum controlul armamentelor sau măsuri de consolidare a încrederii și stabilității, în vreme ce eforturile de elucidare conceptuală continuă.

Chestiunile legate de implicarea **actorilor externi** este cât se poate de relevantă pentru fiecare dintre scenariile de mai sus datorita angajamentelor și intereselor pe care aceștia le au față de afacerile europene.

- Securitatea europeană a fost și este dependentă în mare măsură de prezența și implicarea **Statelor Unite ale Americii** ca aliat de nădejde în cele două războaie mondiale și în timpul războiului rece precum și ca partener generos în reconstrucția postbelică și prosperitatea Europei, pentru a menționa doar Planul Marshall și crearea Alianței Nord-Atlantice. Recentele modificări în configurarea puterii pe plan mondial au determinat, pe cale de consecință, Statele Unite să-și reorienteze atenția către zona indo-pacifcă ca obiectiv principal al preocupărilor și intereselor strategice americane. Pe de altă parte, războiul din Ucraina a constituit un semnal de alarmă pentru Europa, care a și început cu adevărat să-și reformeze și amplifice propriile capacități de apărare și descurajare, întărind totodată colaborarea organică în cadrul Alianței și împreună cu ea și asumându-și responsabilități crescute față de propria securitate. Temerile că SUA s-ar putea să se îndepărteze de Europa nu s-au materializat până acum și se profilează primele semne ale evoluției spre o situație mai echilibrată și matură în relațiile european-americeane. Este verosimil ca parteneriatul strategic transatlantic să depășească actualele incertitudini și fricțiuni și să-și continue viața, cu unele ajustări, în deceniile următoare.
- Relațiile Europei și instituțiilor sale cu **Federația Rusă** sunt ceva mai problematice într-o măsură chiar mai mare dacă scrutăm viitorul previzibil. Invazia desfășurată împotriva Ucrainei și negarea chiar a statalității sale nu este un simplu incident într-o situație oricum tensionată ci un act de agresiune fățișă, a violare fățișă a normelor acceptate ale legalității și moralei internaționale. Prin urmare este greu

să ne închipuim cum ar putea să se împace un asemenea comportament și filosofia care îi stă la bază cu un sistem regional sau inter-regional de securitate când noțiunile fundamentale ale vocabularului diplomatic sunt întoarse cu capul în jos, când negocierea înseamnă ultimatum iar concesiia înseamnă capitulare. Nu va fi nicio nenorocire dacă s-ar putea să avem de a face cu două sisteme de securitate colectivă în Europa (în definitiv chiar asta am făcut în timpul războiului rece) așa cum s-a sugerat în scenariul #2. Da, din punct de vedere geografic Rusia este o țară europeană, dar se pare că îi vine greu să se hotărască dacă mai vrea să fie europeană din punct de vedere cultural, inclusiv al unei culturi politice împărtășite. Diplomații de profesie și negociatorii internaționali sunt învățați să caute soluții rezonabile la probleme aparent nerezolvabile și ei știu că pentru a ieși dintr-un impas este nevoie de schimbarea instrucțiunilor din mandatul de negociere sau a persoanelor care dau instrucțiunile. În limbajul diplomatic o asemenea pauză de reflecție se numește răbdare strategică. Miza reglementării finale a conflictului din Ucraina nu poate fi mai mare: viitoarea alcătuire a eșafodajului de securitate în Europa și în lume, dar și locul Rusiei în el.

- **China** poate apărea ca un participant improbabil în procesul care vizează un nou aranjament de securitate pentru Europa. Și totuși China a fost deja menționată printre țările care pot contribui cu trupe pentru operațiunea de menținere a păcii care ar urma să se constituie după ce un eventual acord privind încetarea războiului din Ucraina devine un fapt împlinit. Ideea devine și mai relevantă dacă operațiunea este plasată sub umbrela Națiunilor Unite, ținând seama de faptul că Republica Populară Chineză este membru permanent al Consiliului de Securitate al ONU. Mai sunt și alte rațiuni

solide, mai ales economice și tehnologice, pentru care interesul și implicarea Chinei în Europa este prevăzut să crească în anii următori dacă și împrejurările politice sunt favorabile.

Oricum s-ar putea să arate viitorul securității europene la capătul drumului, chiar și din faza actuală are sens să începem un proces de gândire cu privire la **mecanismele** de luare a deciziilor, stabilire a regulilor, validare și monitorizare.

- Calea cea mai simplă de urmat este adoptarea, cu adaptările necesare, a obiectivelor, principiilor și procedurilor care s-au decantat în timp în cadrul organizațiilor multilaterale interguvernamentale existente precum Națiunile Unite și organismele sale asociate sau specializate. Mai aproape de subiectul de față, poate că ar fi de dorit să luăm în considerare învățămintele desprinse din procesul care a dus la **experiența OSCE**. S-a lucrat timp de șase ani pentru a înainta de la primele sondaje diplomatice la semnarea Actului Final de la Helsinki în 1975, începând cu ciclul de conversații bilaterale exploratorii, contacte bilaterale multiple cu agendă convenită, consultații la nivel de experți și până la negocierile oficiale cu implicarea înalților funcționari guvernamentali și, în final, a miniștrilor iar apoi a șefilor de stat sau guvern. Rezultatul a fost un document politic (fără obligații de natură juridică) elegant și frumos cizelat, alături de o structură instituțională rațională. Însă implementarea s-a dovedit a fi greoaie și sporadică. Sub aspect birocratic arăta bine și asigura un cadru util pentru schimbul de informații și idei, însă OSCE s-a arătat deficitară când era vorba de fapte concrete pentru întărirea securității prin colaborare pe continent. Pentru acest motiv și alte asemenea orice încercare de a clădi o organizație succesoare trebuie să examineze în primă instanță un posibil mecanism funcțional de implementare

- și monitorizare, având și siguranța că acesta va fi agreat de statele participante.
- Sub presiunea timpului într-un mediu internațional complicat a căpătat o oarecare tracțiune conceptul de coaliție a celor dornici și capabili să acționeze (*coalition of the willing*), care are potențialul de a deveni o unealtă preferată pentru lansarea de noi inițiative, sondarea reacțiilor posibile și clădirea unui eventual consens. Recurgerea flexibilă la asocieri temporare, orientate spre ținte precise și având o componentă variabilă s-a arătat utilă pentru ocolirea cerinței statutare de a lua decizia numai în unanimitate. Neajunsul acestei metode (care în practică s-a dovedit a fi destul de eficace) este că, în măsura în care se permanentizează, ea poate să fie prezentată drept discriminatorie față de presupușii cetățeni de mâna a doua ai comunității internaționale. În fapt, acest neajuns posibil poate fi depășit cu ușurință dacă inițiatorii unui proiect își fac obiceiul să-i informeze și să-i consulte pe ceilalți participanți la fiecare pas. Reușita oricărei acțiuni, îndeosebi în domeniul sensibil cum este securitatea internațională, depinde în mod categoric de păstrarea transparenței, notificarea la timp a schimbărilor de poziție și comportamentul respectuos în dialogul internațional.
  - În starea actuală a politicii internaționale **puterile majore** par a nutri ambiții mai explicite în privința gestionării afacerilor globale și a locului și rolului lor în lume. Afirmarea lor publică a stârnit anumite anxietăți și nedumeriri, justificate sau nu, în restul lumii. Atunci când regulile de comportament internațional se schimbă sau devin nerelevante ne putem aștepta la reacții negative sau chiar la împotrivire. Cheia pentru înlăturarea acestei eventualități rezidă, desigur, în mai multă transparență, o comunicare mai bună și explicarea rațiunilor și motivației. Aceste sunt practici curențe în lumea democratică, dar pot

fi mai problematice în regimurile autocratice, date fiind opacitatea lor și lipsa de control democratic al puterii. Niciun exercițiu de proiectare a viitorului sistem regional de securitate nu poate fi viabil și eficient dacă nu implică participarea, acordul și speranța unor garanții solide din partea puterilor majore. În cazul Europei implicarea pozitivă a Statelor Unite are o importanță vitală.

Un sistem sustenabil de securitate în Europa trebuie conceput ca un **proces** etapizat și crescător iar nu ca un eveniment singular. El conține o mulțime de ingrediente care trebuie toate să se potrivească între ele. Un mic pas greșit sau o remarcă nelalocul ei pot fi umflate în mod disproporționat, compromițând întregul proiect. Dar este important să ținem minte că procesul schimbării a început oricât de șovăielnic și ezitant ar fi, iar liderii politici sunt acum conștienți de faptul că ambianța internațională este în proces grăbit de reînnoire, aducând cu sine provocări formidabile și uneori îngrijorătoare. În această etapă de început este important ca membrii comunităților științifice și academice de pretutindeni să-și concentreze eforturile de cercetare asupra unor teme relevante pentru pregătirea iminentelor eforturi diplomatice pentru explorarea fezabilității practice a diverselor soluții care se vor afla cu siguranță pe masa viitoarelor tratative asupra aspectelor de conținut.

MOSCOVA NU CREDE ÎN LACRIMI!*

George Scutaru**

Securitatea Europei, a regiunii Marii Negre și, implicit, a României, depind de modul în care războiul din Ucraina se va finaliza – sau de forma în care conflictul va continua. O pace fragilă, încheiată în pripă, sub presiunea americană, pentru ca Donald Trump să-și treacă în portofoliu o realizare iluzorie la începutul mandatului său, va fi doar o pauză temporară până când Rusia va reîncepe o nouă agresiune împotriva Ucrainei. Războiul din Ucraina nu a început în 2022, ci în 2014, odată cu anexarea Crimeii. Dacă vrem ca Rusia să nu mai atace Ucraina din nou, ar trebui ca aceasta să primească garanții reale de securitate, nu doar declarații de bune intenții, așa cum s-a întâmplat la Budapesta, în 1994, când SUA, Rusia și Marea Britanie i-au garantat formal securitatea și integritatea teritorială în schimbul renunțării la armamentul nuclear. Am văzut apoi cum după 20 de ani de la Memorandumul de la Budapesta, Rusia, unul dintre garanții integrității Ucrainei, a devenit agresor, ceea ce se va putea întâmpla din nou, dacă Rusia va avea în față doar un tratat fără instrumente reale de descurajare.

În consecință, care sunt garanțiile de securitate, de fapt? Integrarea Ucrainei în NATO nu este posibilă acum, în

---

* „Moscova nu crede în lacrimi” este titlul unui cunoscut film sovietic din 1980, care a câștigat în 1981 Premiul Oscar pentru cel mai bun film străin

** *George Scutaru este Director General al New Strategy Center și fost consilier prezidențial pentru securitate națională*

primul rând din cauza opoziției SUA. Celălalt instrument de descurajare real, pentru a împiedica o nouă invazie, este dislocarea de trupe europene în Ucraina, alături de o armată și o industrie de apărare puternice ale Ucrainei. Europa înțelege că o Rusie încurajată de un succes în Ucraina va deveni și mai agresivă și va putea ataca nu doar Georgia sau Republica Moldova. Reorientarea SUA spre Pacific, diminuarea prezenței militare americane în Europa și, mai ales, îmbrățișarea de către administrația Trump a politicii sferelor de influență, atât de dorită de Putin, va încuraja Rusia să încerce limitele solidarității transatlantice și coeziunea NATO, pentru a demonstra că articolul 5 al Tratatului Nord-Atlantic nu funcționează în realitate. Acesta ar putea fi cel mai dificil moment al securității europene din 1961, când sovieticii au înălțat Zidul Berlinului.

Atunci, însă, un al președinte american, John Kennedy, venea la Berlin și își manifesta solidaritatea cu vest-germanii și decizia fermă de a fi liderul lumii libere împotriva dictaturii comuniste și a sistemului opresiv sovietic. Astăzi, președintele american Donald Trump pare mult mai dispus să încheie înțelegeri pragmatice, inclusiv cu lideri ai unor regimuri autoritare, având în vedere nu valori, ci mai ales foloase imediate pentru SUA în plan economic. Nu știm dacă președintele SUA va permite trupelor americane să ia parte la planurile regionale de apărare în cazul în care Rusia va ataca un stat baltic. Nu este nevoie de o invazie de proporție, ci de ocuparea doar a micii provincii estoniene Narva, spre exemplu, locuită majoritar de etnici ruși, de organizare a unui simulacru de referendum și de o amenințare cu un atac nuclear asupra unor state europene în cazul în care se va încerca o ripostă militară pentru a apăra Estonia.

Dacă NATO, ca întreg, nu-și va regăsi coerența și voința politică de a reacționa ferm, a doua zi, *de facto*, NATO nu va mai exista. O consecință a unui asemenea scenariu va fi

creșterea capacității Rusiei de a realiza un cordon sanitar la vestul periferiei sale și de interfera mult mai puternic în procesele politice interne din statele foste comuniste, care au în sfera de influență a Uniunii Sovietice. Să nu uirăm că la 17 decembrie 2021 Serghei Lavrov, ministrul de Externe al Rusiei, cerea SUA și NATO să accepte retragerea infrastructurii militare a NATO din statele care au devenit membre ale Alianței după 1997, practic crearea unei zone tampon de la Marea Baltică la Marea Adriatică, din Estonia până în Croația și Albania.

Un acord de pace încheiat prost pentru Ucraina, de fapt o capitulare impusă, va determina un uriaș sentiment de frustrare printre ucraineni. Această națiune va considera că a fost trădată de Occident, că a fost forțată să accepte o pace rușinoasă. Vom avea ca rezultat o țară de 30 de milioane, umilită, destabilizată politic, economic și social. Ucraina are nevoie de zeci de miliarde anual pentru echilibrarea bugetului, reconstrucția țării și a economiei și susținerea unei armate puternice, probabil între 80 și 100 miliarde euro pe an. E o notă de plată importantă la care americanii nu vor contribui și care va cădea pe umerii UE, în foarte mare măsură. Va exista voința politică în Europa pentru a susține un ajutor financiar atât de masiv pentru cel puțin 5–6 ani? Rămâne de văzut, mai ales în condițiile în care vom avea la guvernare în mai multe țări UE partide euro-sceptice, suveraniste și, în bună măsură, evazive să susțină la scară largă Ucraina.

O altă întrebare este ce se va întâmpla cu cei peste 1 milion de veterani ai armatei ucrainene după demobilizare, mulți cu afecțiuni psihice după traumele suferite pe front, oameni fără un loc de muncă când vor reveni la viața civilă sau chiar fără locuințe, fiindcă mulți provin din zone aflate sub ocupație rusă? Pentru a preveni apariția unor vaste rețele de criminalitate, ce vor afecta mai ales securitatea vecinilor Ucrainei, dar și a întregii Europe, Uniunea Europeană trebuie